
JAKÉ MÁ POLSKÁ ARMÁDA OPERAČNĚ STRATEGICKÉ ÚKOLY?

Autor, plukovník profesor dr. hab. Stanisław Koziej se ve svém článku zveřejněném v *Myšli Wojskowe* číslo 6/1991 zamýšlí nad operačně strategickými úkoly Polské armády v současné době v duchu přijaté polské vojenské doktríny a závěrů KEBS o snížení počtu vojsk a bezpečnosti v Evropě. Jeho teoretické úvahy se ubírají logickými vývody vytváření nového pojetí vojenské polské strategie, vedení jednotlivých druhů operací, jim odpovídající struktury vojsk ovlivňovaných historicky možnými směry vojenského ohrožení Polska, a to ze západu i východu.

Plukovník Koziej nelpí na tradičně zavedeném "blokovém" myšlení, ani příslušné vojenské terminologii, ale uvažuje v kategoriích polského vojska budoucnosti - roku "2000".

Článek je redakčně upraven a zpracován.

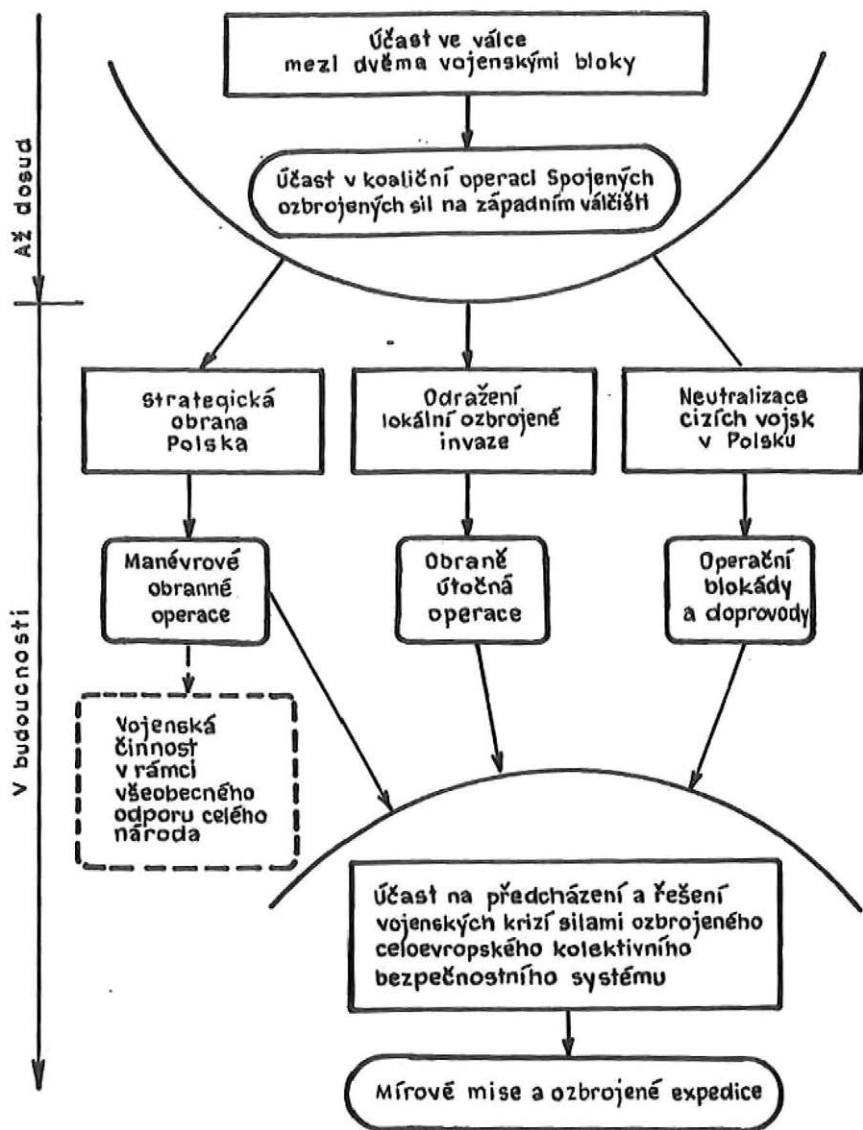
Koncepční práce spojené s přebudováním obranného systému, včetně jeho vojenského podsystemu, lze srovnat s úkolem, který stál před Polskem před sedmdesáti lety při získání nezávislosti.

Rozpad Varšavské smlouvy učinil neaktuálními většinu základních strategických a operačních předpokladů, které byly platné v polských ozbrojených silách. Autor tvrdí, že je nezbytné, aby byly vypracovány pro Polsko téměř od základu strategické a operační koncepce. Je to nutné k tomu, aby bylo možno přijímat rozhodnutí k vnitřnímu členění, technickému a funkčnímu přebudování ozbrojených sil i k potřebám výcviku. **Tento úkol může být splněn pouze společným úsilím vědců i praktiků.** Plukovník Koziej se domnívá, že je nezbytné zdůraznit, že Polsko potřebuje vlastní polské analýzy a vědecká zpracování. Až do současnosti postačovaly funkcionářům s rozhodovací pravomocí koaliční doktrinní ustanovení (ve skutečnosti sovětská). Tyto časy však již pominuly. To však klade na vojenské odborníky vyšší nároky.

Rozsah a charakter těchto požadavků je kupříkladu dán přehledem nejdůležitějších změn, k nimž došlo v teorii a praxi polské strategie; operačního umění v devadesátých letech. Bylo by vhodné je vzít v úvahu, nabádá autor, zvláště vzhledem k novým operačním úkolům Polské armády (PA), předpokládat podmínky jejich uskutečňování vzhledem k budoucímu modelu ozbrojených sil a operačně-strategických koncepcí jejich použití.

Spolu se změnami ohrožení a strategických koncepcí bezpečnosti bude nezbytné změnit **strategické operační úkoly polských ozbrojených sil** (viz obr. 1). Až do současnosti spočívaly především v účasti polských operačních svazů v koaliční operaci spojeneckých vojsk na západním válečném frontě. Obranná samostatnost (dostatečnost) - v budoucnu účast v celoevropském bezpečnostním systému - vede k tomu, že charakter těchto úkolů se musí radikálně přeorientovat.

Nejobecněji je možné přijmout za své myšlenku, že v devadesátých letech bude nezbytné v operačně-strategickém plánování vzít v úvahu čtyři základní typy operací (úkolů), na něž musí být připraveny polské ozbrojené síly. První dva mají vztah ke dvěma druhům válek,

Obr. 1

k jejichž vedení by mohlo být Polsko přinuceno. Jsou to: strategická obrana proti ozbrojené agresi vedené ve velkém měřítku o mnoho silnějším protivníkem (mocností); odražení lokální, omezené ozbrojené invaze vedené na jednom operačním směru v příhraniční oblasti. Další dva druhy operací (operačních úkolů) mají zvláštní charakter. Mají vztah k neutralizování ohrožení vojsky jiného státu, které pobývají na polském území a v součinnosti s vojenskou činností v rámci budoucího celoevropského kolektivního bezpečnostního systému.

V prvním případě - (vzhledem ke strategicky ohromné přesile možného agresora a nedostatku možností zvítězit v otevřeném ozbrojeném zápase) - mohou operačně-strategické úkoly Polské armády spočívat v prvním období ve vedení **manévrové obranné operace** na celém operačním směru. Ta by měla za cíl způsobovat maximální ztráty agresorovi, demonstrovat odhodlání celého národa a poskytovat čas k získání mezinárodní pomoci. Pokud by zadržení protivníka na strategické čáře obrany nebylo možné (probíhající podél osy sever-jih) ve střední oblasti státu, musela by armáda postupně přecházet na vedení nepravidelné bojové činnosti a připravovat se ke své účasti ve všeobecném hnutí odporu.

V případě lokální invaze (vedené s vysloveně omezenými cíli) mohou polské ozbrojené síly vést **obránně-útočnou operaci**, jejímž úkolem je dosáhnout co nejrychlejší lokalizace a zničení nebo zneutralizování invazního uskupení.

"Sovětská" vojska, která jsou rozmístěna v Německu, vytvářejí určité ohrožení bezpečnosti Polska. Proto musí být Polská armáda schopna uzavřít západní hranici a vést činnost, která by byla doprovodem (eskortováním) uskupení cizích vojsk, která se přeskupují polským územím. Může se také projevit jako nezbytné blokovat a mít dohled nad takovými uskupeními, která se vzbouřila (odepřela poslušnost) a rozhodla se svévolně pobývat v určitých prostorech, či městech.

Lze očekávat, že po zapojení Polska do kolektivního celoevropského bezpečnostního systému se uvedené operačně-strategické úkoly budou měnit. Do popředí by se měly dostat společně dohodnuté úkoly v oblasti předcházení válkám a odstraňování možných střetů. Je také možné, že dojde k nastolení takových operačních úkolů, které se budou zabývat činností na okraji obranného systému nebo mimo něj, v těch světových oblastech, které budou důležité pro zájmy evropského společenství. **Proto také bude muset být Polská armáda připravena k vyslání takových uskupení, která se budou účastnit mírových misí a ozbrojených expedic.**

Změna operačně-strategických úkolů a podmínek jejich realizace vyžaduje uskutečnit přebudování struktury ozbrojených sil a omezení jejich početního stavu, ale také vykonat dislokační změny i technickou modernizaci. Již byly určité počáteční koncepce vypracovány k řešení těchto otázek. Autor se však domnívá, že k těmto změnám musí být radikálnější přistoupeno, než panuje všeobecné mínění. Lze předpokládat, že počátkem 21. století budou tvořit ozbrojené síly každého evropského státu 0,3 až 0,5 % obyvatelstva. To znamená, že Polská armáda může počítat s asi 150 000 vojáků, ale za výhodných podmínek dokonce se 100 až 120 000. Armádu budou pravděpodobně tvořit převážně profesionálové a vojáci ve smluvní službě (65 až 75 %). Vzhledem k charakteru operačně-strategických úkolů bude nezbytné, aby byly vytvořeny ozbrojené síly, které by byly složeny z:

- elitních útvarů operačních vojsk, které by byly převážně vytvořeny vojáky z povolání, vybavené nejlepší výzbrojí, vysoce mobilních (mechanizovaných, tankových, výsadkových, úderných, leteckých, protivzdušné obrany, válečného námořnictva);

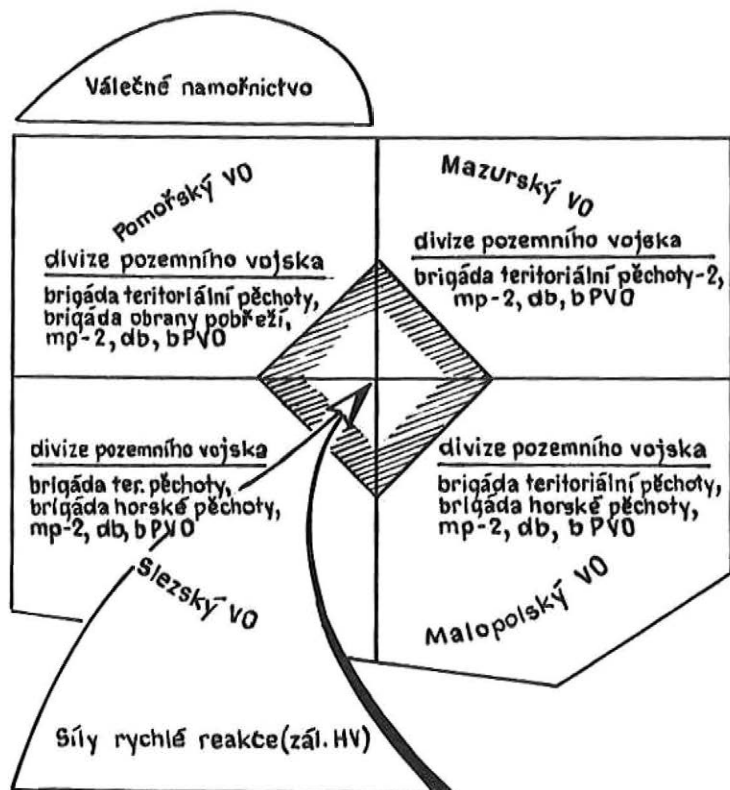
- pěších útvarů, které by plnily roli **vojsk teritoriální obrany** (regionální, místní), vyzbrojených především automatickými zbraněmi, protiletadlovými a protitankovými.

Bude nutné zmmodernizovat technické vybavení, především zavedením vysoce mobilních bojových prostředků s vysoce přesnou schopností vést úder. Bylo by nutné **zvýšit počet vrtulníků u pozemních vojsk**, v budoucnosti **vytvořit vzdušné mechanizovaný svazek** (divizi, brigádu).

U pozemních vojsk se může jevit jako účelnější rozvíjet na taktické úrovni pružnější

brigádní strukturu, na operační - strukturu sborovou. Autor je toho názoru, že bude vhodnější upustit od integrované struktury letectva a vojsk protivzdušné obrany ve prospěch sloučení raketového dělostřeleckého prvku protivzdušné obrany s pozemními vojsky a zorganizovat vzdušné síly (které by zahrnovaly úderné a stíhací letectvo).

Velmi důležité je uskutečnit rovnoměrné rozmístění vojsk na území státu, což umožní rozdělit obranné úsilí na všechny azimuty možného ohrožení (obr. 2). Lze rozlišit čtyři

Případně Velkopolsko-mazověcký VO
ve složení:

- vzdušně mech. divize (výsadková úderná brigáda-2, tp-2)
- letecký sbor (divize úderného letectva, slp-5,)
- raketová dělostřelecká divize,

Obr. 2

základní operační směry (prostory) - po dvou na každém strategickém směru; a to: severo-východní (mazurský), jiho-východní (pomořský), jiho-západní (slezský) a severo-východní (malopolský). Je tedy nevyhnutelné vytvořit již v míru čtyři operační velitelství, která by zodpovídala za tyto směry; přidělit těmto velitelstvím odpovídající síly a prostředky. Bylo by zřejmě vhodné, aby bylo Polsko administrativně rozděleno na minimálně čtyři vojenské okruhy (regiony). Účelné by také zřejmě bylo vytvořit zvláštní pátý vojenský okruh (velkopolsko-mazovský), v němž by byly rozmístěny síly strategické zálohy hlavního velitelství.

V současnosti vytvářený model Polské armády (230 až 250 tisíc vojáků) předpokládá, že u vojenských okruhů bude značný počet svazků a útvarů, které budou mechanizovány, regionální obrany, dělostřelectva, protiletadlových i dalších druhů vojsk a služeb. Na začátku 21. století (až budou mít polské ozbrojené síly 100 až 150 000 vojáků), budou moci být rozmístěny na každém operačním směru (čili v každém vojenském okruhu) síly pouze jedné divize pozemního vojska, vytvořené útvary (brigádami, prapory) územní (teritoriální) pěchoty (regionální obrany, obrany pobřeží, horské pěchoty) tvořící manévrově údernou sílu mechanizovaných pluků - podporovaných, chráněných a zabezpečených útvary dělostřelectva, protivzdušné obrany i útvarů dalších druhů vojsk a služeb.

Ve strategické záloze by měly být síly rychlé reakce - výběrové, nejmodernější, nejlépe vyzbrojené, vysoce pohyblivé, dokonale vycvičené, tvořené především vojáky z povolání a v další službě. Tyto síly by se měly skládat z:

- vzdušně mechanizované divize s 1 až 2 výsadkově údernými brigádami a 2 až 3 tankovými pluky;
- raketové dělostřelecké divize;
- leteckého sboru, tvořeného divizí úderného letectva a několika samostatnými pluky stíhacího letectva.

Úhrn sil bude samozřejmě doplňovat válečné námořnictvo.

Základní předpoklady nového modelu operací pozemních sil

Úvodem dalších úvah je vhodné vysvětlit navrhované pojetí vytvoření systému základních operačních pojmů a kategorií.

Nejobecnějším pojmem v operačním umění by se měla stát **operační činnost (obr.3)**, chápána jako veškerá činnost a konání vojsk (operačních svazů i takticko operačních, v polských podmínkách - armád, sborů, případně operačních skupin) v operačním měřítku.

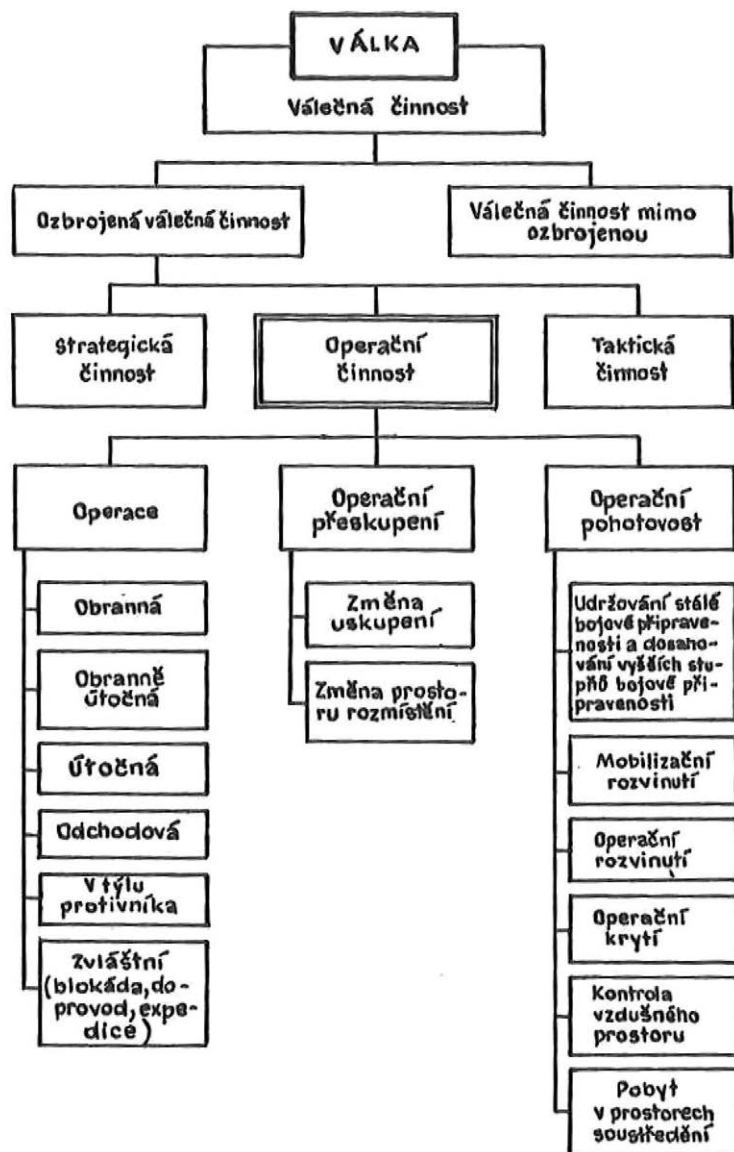
Operační činnost lze rozdělit na tři základní druhy: **operace, operační přeskupování a operační pohotovost.**

Operace jsou ozbrojená střetnutí s protivníkem v operačním měřítku. Hlavní částí operace je **bitva**, která je v čase a prostoru kumulovaným střetem hlavních sil protistojících operačních nebo takticko operačních svazů. Operace se dělí na obranné, obranné útočné, útočné, odchodné, v týlu protivníka (rajdové) a zvláštní (blokádové, operační expedice a doprovod).

Operační přeskupování je změna uskupení nebo změna prostoru rozmístění operačního či takticko operačního svazu.

Nová kategorie, která si zasluhuje pozornost, je **operační pohotovost**. Zahnuje celý rozsah činností a konání vojsk, která nejsou operacemi a přeskupováním, ale která hrají velkou roli v působení na protivníka ať již v době narůstání úhrady ozbrojeného střetnutí, tak i v jeho průběhu. Jsou to takové projevy vojenské aktivity, jako je: udržování stálé bojové připravenosti a dosahování jejich vyšších stavů; operační rozvinování; operační krytí na směrech, na nichž protivník neútočí; kontrola vzdušného prostoru; pobyt v prostorech soustředění (poplachových, výchozích, obnovování bojeschopnosti atd.).

Vezmou-li se v úvahu výše uvedené druhy operačně strategických úkolů (a jim odpovídající

Obr. 3

model ozbrojených sil) je možné stanovit požadavky, které mají vztah k jejich uskutečnění, tzn. předložit základní předpoklady stanovení nového modelu operací pozemních vojsk.

Je naprosto na místě nazvat budoucí operace termínem **operace se sníženou ozbrojenou intenzitou**. Autor má na mysli takové operace, které jsou charakteristické tím, že se upouští od vedení velkých bitev ničících nikoli pouze vojska, ale také území, na kterém jsou tyto bitvy vedeny. Dosavadní sovětská vojenská doktrína, z níž vyplývaly polské operační úkoly, nepočítala nijak zvlášť s tímto prvkem, protože uvažovala pouze o operacích vedených mimo území vlastního státu. To si ale Polsko nemůže dovolit. Proto musí nová pojetí operací předpokládat větší počet krátkodobých náhlých úderů, které jsou připraveny manévrem, zakončených vyjitím z boje k uskutečnění dalšího manévru.

Ideálním stavem, k němuž je nutné dospět, je snaha při tvorbě vlastního polského operačního pojetí omezeně vést válečnou činnost na vlastním území pouze ve vojenské sféře. To by umožnilo, alespoň částečně, předejít velkým materiálním ztrátám a ničení obyvatelstva.

Zavedení nového modelu operace by mělo poskytovat následující výhody:

- optimalizovat operační účinky, dosahované zásluhou dlouhodobého, organizovaného, ozbrojeného odporu proti nadpočetným silám protivníka (ve variantě strategické obrany), rychlému zneškodnění a odstranění ozbrojených potyček v příhraniční oblasti nebo ohrožení cizími vojsky, která jsou na polském území;

- snížení destruktivního vlivu bojové činnosti na okolí (obyvatelstvo a prostředí).

Jak je z toho patrné, **budoucí operace polských vojsk** (mimo netypickou činnost - například blokády, doprovody a expedice) **mohou být především manévrovými obrannými a obranně útočnými operacemi**, které zahrnují taktickou a takticko operační činnost, jako je například:

- operační kryt v příhraniční oblasti a taktické zabezpečení;
- místní kruhová obrana obcí i důležitých rajónů, objektů a prostorů;
- vzdušná obrana a bojová činnost letectva;
- zdržující činnost, vyjití z boje, ústup, odchod;
- protiútoky a protiúder vedené zálohami;
- přechody z obrany do útoku a protiútoku;
- střetné boje, operační léčky;
- pozemní a vzdušné pozemní činnost v týlu protivníka;
- výsady a protivýsady;
- nepravidelné činnosti, včetně zvláštních.

Pojetí operace se sníženou ozbrojenou intenzitou předpokládá navrátit soulad mezi prvky pohybu, palby a informace. Až do současnosti výrazně převažoval prvek vedení palby. Nyní nelze v žádném případě hledat řešení v gigantických zničujících palebných soubojích. Základem operace se musí stát manévr, doplněný vysoce přesné vedenou palbou na vojenské objekty protivníka a destruktivním působením (lest, klamání, radioelektronické umlčení atd.) na jeho informační systémy (velení, průzkumu a spojení). Jádrem budoucích operací se budou muset stát ty kategorie činností, které Liddell Hart nazývá přímými činnostmi.

Jaké by měly být konkrétní varianty vedení jednotlivých druhů operací za různých operačně strategických podmínek? Úvahy autora článku začínají manévrovou obrannou operací.

Je vhodné připomenout, že tato vedená činnost by byla základním prvkem první etapy strategické obrany Polska při vzniku války s některou velmocí, které s tímto státem sousedí. Jde tedy o obranu vedenou na jednom strategickém směru - východním nebo západním (je nutné vyloučit možnost vedení pravidelné ozbrojené činnosti na obou strategických směrech současně). **Cílem operace** by bylo způsobit protivníkovi citelné ztráty, získat čas pro diplomatickou činnost a uchovat schopnost zorganizovat ozbrojený odpor při okupaci Polska.

Charakter strategických směrů vede k tomu, že obrana by mohla být uskutečněna na jednom nebo dvou operačních směrech, což by však záviselo na druhu ofenzívy. Pohlédneme

na pojetí strategické obrany vedené na dvou operačních směrech polskými ozbrojenými silami organizovanými v souladu s předpoklady uvedenými již výše.

Pokud by k invazi došlo ze západu, organizovaly by obranu v prvním sledu divize pozemních vojsk Pomořského a Slezského vojenského okruhu. Bylo by účelné vytvořit na obou směrech sbory pozemních vojsk mobilizačním rozvinutím dalších útvarů a přemístit z východních okruhů záložní mechanizované pluky jejich divizí. Pluky by mohly vytvořit mechanizované brigády (každý vojenský okruh by jednu vyčlenil). Strategické uskupení Polské armády by tehdy bylo složeno ze dvou sborů pozemního vojska prvního sledu, dvou teritoriálních divizí druhého sledu (ve východních vojenských okruzích) a strategických záloh hlavního velitelství (vzdušně mechanizovaná divize a letecký sbor). Při invazi velkého rozsahu na východním směru by strategické uskupení Polské armády bylo zrcadlově provedeno: v prvním sledu by bojovaly malopolský a mazurský sbor ve druhém (na strategické čáře obrany) - pomořská a slezská divize.

Jaká by byla **struktura pásem obrany** v tomto případě? Je nepochybné, že její analýzu je nutné zahájit strategickou úrovní.

Prostor Polska je nezbytně nejdříve rozdělit na dvě pásma: pásmo obrany sborů prvního sledu a strategické pásmo. Hranice mezi nimi musí vytýčit **strategická čára obrany**, která probíhá více méně středem Polska na ose sever - jih. Tuto čáru by obsazovaly divize druhého sledu (při invazi ze západu divize pocházející z východních vojenských okruhů, při agresi z východu - divize západních vojenských okruhů). Proto také tato hranice se musí stát hranicí mezi východními okruhy v době míru proto, aby ji vojska okruhů mohla z obranných účelů připravovat.

Hloubka prostoru manévrové obrany sborů prvního sledu by byla 200 až 300 km. V tomto prostoru by bylo zapotřebí určit **operační čáru obrany**, dělící prostor sboru na **operační a taktické pásmo**, jejichž hloubka by dosahovala 100 až 150 km. Hlavními prvky **taktického pásma** by bylo několik (3 - 5) **obránné zdržujících hranic - čar**. V závislosti na geografických podmínkách a operační situaci by bylo možné rovněž organizovat **pásmo operačního krytí** (zvláště na východním strategickém směru podél hranic státu), které by zahrnovalo pásmo krytí a přímo před předním krajem obrany (první obránné zdržující čáry) předsunuté postavení nebo bojové zabezpečení. Strukturu strategické obrany znázorňuje **obr. 4.**

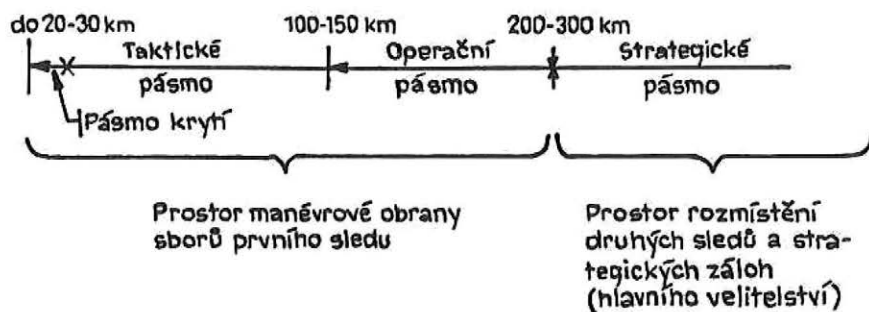
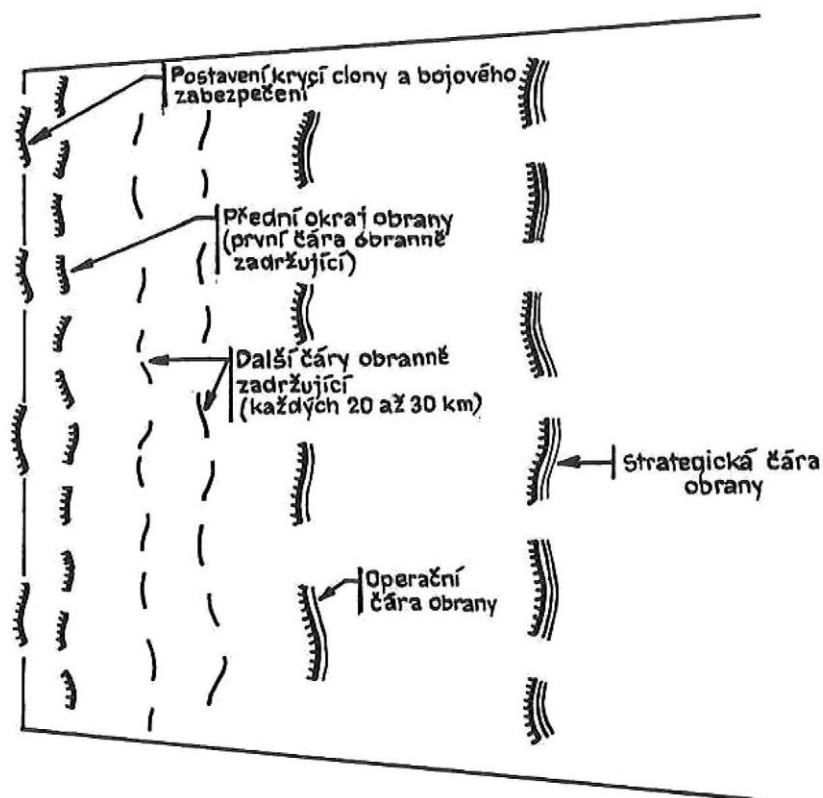
Vedení strategické obrany (viz **obr. 5**) může obsahovat strategické rozvinutí ozbrojených sil, krycí činnost, manévrovou obrannou operaci sil prvního strategického sledu (sborů prvního sledu), obrannou bitvu uskutečněnou na strategické čáře obrany, přechod k nepravdělně vedené činnosti a ozbrojenému odporu na okupovaném území.

V rámci strategického rozvinutí dochází k dosahování vyšších stupňů bojové připravenosti, uvedení do činnosti mobilizačního systému a operační rozvinutí - čili uskupování vojsk k operaci. Po uskutečnění těchto činností mohou vojska zůstat nějakou dobu ve stavu operační pohotovosti, získávají připravenost k odrazení agrese, zdokonalují systém obrany a zpravodajsky působí na protivníka.

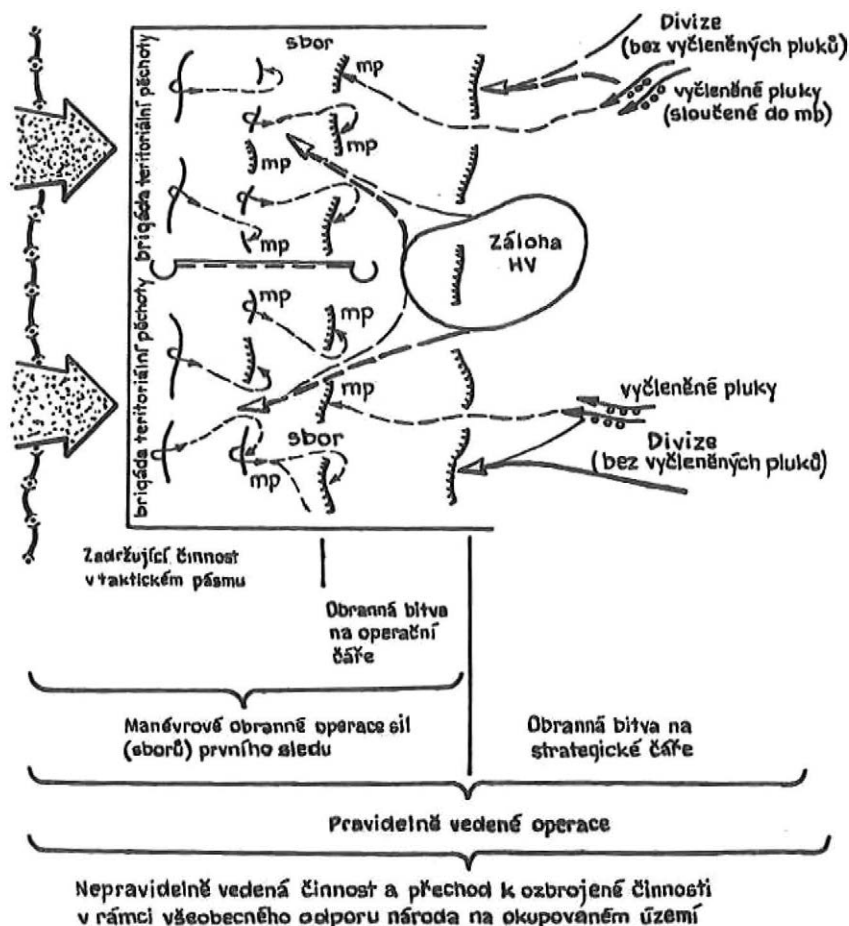
Přímé ozbrojené působení může být zahájeno odražením vzdušného protivníka a vedením krycích činností vyčleněnými jednotkami (prapory, rotami) územní pěchoty. Dalším manévrové obranné operace je zdržující činnost, kterou vede první operační sled, tj. brigády územní pěchoty (horské pěchoty, obrany pobřeží) i záložních mechanizovaných pluků. Při zdržující činnosti mohou mechanizované pluky uskutečňovat protiútoky nebo organizovat obranu další obránné zdržující čáry. Zdržující činnost může být vedena třemi metodami, a to zdržováním vřdy na dalších čarách, proměnlivým zdržováním a kombinovaným zdržováním.

Operační záloha sboru pozemního vojska, složená z mechanizovaných pluků, které jsou přisunuty z hloubky území (případně sloučených do mechanizované brigády), může být použita k organizování obrany na operační čáře k uskutečnění protiúderu v taktickém pásmu. V prvním případě by to znamenalo se rozhodnout svést obrannou bitvu na operační čáře.

Obr. 4

Obr. 5

Protiúder může být veden teprve tehdy, je-li možnost zadržet útok protivníka silami prvního sledu. Je nutné mít na paměti, že rozhodnutí o uskutečnění protiúderu musí být důkladně a všestranně promyšleno. Protiúder je totiž rozhodujícím prvkem operace; pokud se povede, znamená to přejmout iniciativu, pokud ne - je porážkou celé operace.

Divize pozemního vojska druhého sledu (z vojenských okruhů druhého sledu), které jsou bez svých operačních mechanizovaných pluků, mohou být využity výlučně k organizování obrany v hloubce, především na strategické čáře, někdy dokonce operační.

Zvláštní roli, v manévrových obranných operacích budou hrát **silky rychlé reakce**, které jsou ve strategické záloze hlavního velení. Tyto silky mohou (mimo vzdušných a raketových úderů a vzdušného krytí) vést bleskové rozhodné vzdušné pozemní akce, ať již v rámci podpory brigád a pluků prvního sledu, které vedou zdržující činnost, tak i protiúderu usku-tečňované zálohami. **Vzdušně mechanizovaná divize** může působit celkovou silou nebo taktickými uskupeními různé velikosti. Tato činnost může mít charakter výsadkové úderných obchvatů do hloubi uskupení protivníka, vzdušně pozemních střetných bojů, ale také i vzdušně pozemní zdržující činnost.

Konečnou, rozhodující fází pravidelně vedené činnosti v rámci strategické obrany může být obranná bitva svedená na strategické čáře obrany. Měly by se jí účastnit veškeré silky odcházejících vojsk sborů prvního sledu (které přecházejí do další obranné operace), divize druhého sledu a strategické zálohy. V případě, že bude tato bitva vyhrána a invaze protivníka bude zastavena, stane se hlavním úkolem zorganizovat ozbrojený odpor na okupovaném území. Porážka by znamenala ukončení pravidelně vedených operací a přechod k činnosti v rámci všeobecného odporu na celém území státu.

Dalším druhem operace Polské armády se může stát obranně útočná operace (viz obr. 6). Mnohá fakta svědčí pro myšlenku, že tento typ operace lze považovat za základní. Lze připustit, že největší nebezpečí bude pro Polsko představovat nikoli válka vedená ve velkém rozsahu s cílem vymazat tento stát z mapy Evropy, ale lokální ozbrojený konflikt, probíhající na jednom operačním směru. Jaké vlastnosti bude mít obranně útočná operace?

Pohledme na ni ve světle již uváděného modelu Polské armády "2000".

Obranně útočná operace může obsahovat strategická rozvinutí, krycí činnost, obrannou bitvu a protiútok.

Strategické rozvinutí musí spočívat ve vytvoření operačního svazu na ohroženém směru formou armády, které by byla složena z rozmístěné divize v prostoru daného vojenského okruhu a tří mechanizovaných brigád, jež jsou vyčleněny ostatními vojenskými okruhy. Velitelství této armády by bylo vytvořeno na bázi inspektorátu (správy) pro výcvik vojsk Generálního štábu Polské armády.

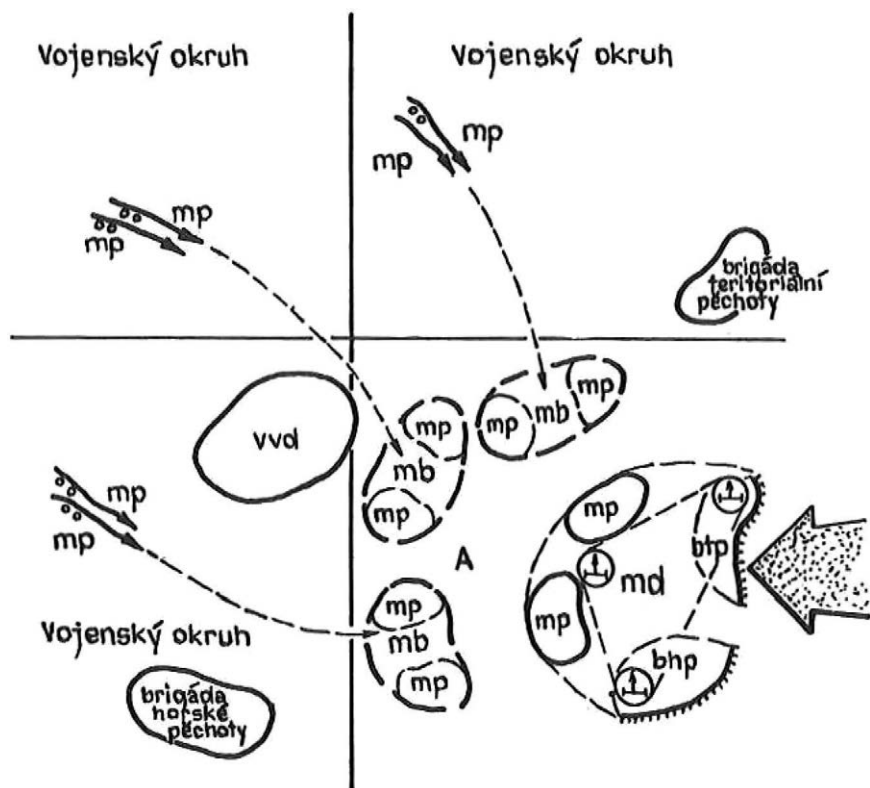
Přímé vedení obranně útočné operace - po době setrvávání v operační pohotovosti a případné krycí činnosti - by bylo zahájeno obrannou bitvou, již by svedla (místní) divize prvního sledu, mající v sobě obsaženu obranně sdružující činnost pěších brigád (teritoriálních, horské) a protiútoky nebo obranu v druhém pásmu mechanizovaných pluků druhého sledu (mechanizované brigády). Obrana místní divize (posílená v případě potřeby jednou ze záložních brigád) musí vést k lokalizaci, rozčlenění a zastavení invazních uskupení v taktickém pásmu, které vytváří podmínky k vykonání protiúderu záložními mecha-nizovanými brigádami.

Protiúder musí přerůst v protiútok celé armády. **Ve všech údobích obranně útočné operace může být činnost armády podporována silami strategické zálohy.** K soustře-dění úsilí musí dojít v době přechodu obranné operace do útočné.

Lze se domnívat, že počátkem 21. století mohou být útočné operace pouze součástí obranně útočné operace. Mohou být vedeny výlučně tehdy, až bude vytvořen záložní taktickooperační svaz nebo operační skupina z přemístěných vojsk do prostoru bojové činnosti z jiných operačních směrů (vojenských okruhů). Tehdy prováděný strategický protiúder by byl pro toto protiúderné uskupení typicky útočnou činností (operací).

Odchodné operace mohou být jednou z forem manévrové obranné operace, pokud je jejím cílem výhradně zdržovat činnost protivníka a vyvedení sil do hloubky vlastního teritoria. **Operace v týlu protivníka (rajdové)** mohou se stát jednou ze základních forem použití vzdušně mechanizované divize, jakožto sil rychlé reakce.

Expediční operace v rámci budoucích celoevropských ozbrojených sil nebo OSN mohou obsahovat široký rozsah rozličných operačních činností, v závislosti na jejich úkolech

Obr. 6

a podmínkách plnění. Naprosto jiný přístup vyžadují například takové zvláštní operace, jako je blokování a doprovod vzbouřených cizích vojsk na území státu.

Autor článku se domnívá, že přestože je jeho příspěvek diskutabilní, měl by být přínosem řešení otázek polského vojenského umění.

-JM-